

Предмет и задачи на дисциплината. Връзка с другите науки. Литературно наследство, свързано с образованието у нас.

1. Предпоставки и основания за възникване на историята на образованието в България.

Историята на човечеството от най-стари времена се свързва с историята на образованието. Това е валидно в глобален и по-частно в национален мащаб. Вярно е също така, че общата история на педагогиката и историята на образованието в България са дълбоко свързани, тъй като и двете изучават генетиката и развитието на образованието, обучението и възпитанието като се базират на запазени през вековете източници. Основните различия между тях са в конкретния обект на изучаване. При историята на образованието в България вниманието се насочва към факти, събития, явления, идеи с чисто национално звучене. Те са типично български и като такива оказват влияние върху развитието на културата и образованието у нас и отчитат историческото наследство като реален факт. Действителността се изучава и обяснява в единство с историческите промени в страната и в този смисъл обучението, образованието и възпитанието са социално обусловени и усложнени. Това налага коментирането им да се съобразява със социалната конвенция и рефлексията им да се прогнозира в нейния контекст. Тези съображения поставят необходимостта от прецизиране, непредубеденост и аналитичност. Смисълът от така организирана и провеждана проучвателна и изследователска работа по установяване и уточняване на фактите и явленията, свързани с появата и развитието на българското образование е в това, че изводите играят основополагаща роля в последващото развитие в училище и в някакъв смисъл моделират предстоящата образователна парадигма. Изучавайки историята на българското образование студентите-бъдещи учители, управленци и ръководители в сферата на образованието оформят светогледа си за това какви са закономерностите в еволюцията на образователното дело, как то може да се подобри, какви са рефлексията на образованието и възпитанието върху децата. На пръв поглед става въпрос за заучаване на факти, в които практически смисъл едва ли може да се открие. По същество обаче критичният поглед, проследяващ хронологията на развитието на българското образователно дело доказва, че:

1. Тази научна област е подвижна и визира факти с проекция върху бъдещето, които са значими, поради историческата им стойност. 2. Посочва взаимовръзките и взаимното влияние на обучението, образованието, възпитанието върху децата.

2. Рамкира посоките и стратегията на училището на бъдещето.

3. Хармонизира идеите и целите на учени и възпитани в условията на различни културни традиции за общи цели, насочени към работа по проекти в условията на сътрудничество.

В този смисъл, т.е. като действена научна област, историята на българското образование има свои задачи и методи, с които се стреми да ги изпълни.

Най-общо задачите бихме могли да формулираме така:

1. Да дефинира основанията за настъпващите периодично промени в обучението, образованието и възпитанието на фона на обществено-историческите особености.
2. Да обясни влиянието на образованието, обучението и възпитанието върху промените на детската личност и в глобален план и да очертае обществените промени, свързани с образователното дело.
3. Да подпомогне съвременното образование и зараждащите се в него идеи и тенденции като използва натрупания опит, знания, мъдрост, събрана в множество литературни източници и паметници на образованието-свидетели на пътя, по който българският народ е градил традициите си в тази област.

Методите, използвани от тази научна дисциплина за изпълнението на горепосочените задачи са:

1. Аналитико-социологически анализ.

2. Сравнително проучване на документи, които разкриват определени страни, закономерности в развитието на образованието у нас / учебни планове, програми, учебници.....

3. Обследване паметници на културата и образованието.

4. Издирване на автентична информация от живи свидетели-съвременници на различни образователни влияния.

Исходното начало при реализация на дейности, с помощта на горепосочените методи са принципите, от които се ръководи историята на образованието. Те са:

1. Всеобхватност- да се вземат предвид всички условия, които по един или друг начин имат връзка с педагогическите идеи.

2. Обективност-предвид особеностите на историческата същност да се оценяват обективните явления. По същия начин да се сравняват и подлагат на оценка постиженията в глобален мащаб.

3. Културосообразност- вземане под внимание на културните традиции на нацията, съотнесени към историческия период, за който са валидни.

При добро взаимодействие между принципите, методите и задачите, които визирах, успешно се определя предмета на тази научна област и нейните методологически основания.

2. Методологическа основа на историята на българското образование.

Както вече бе уточнено източниците на историята на образованието се коренят в древността. Ориентирането в тяхната хронология, разнообразие и взаимозависимост става възможно, ако за отправна точка се използва диалектиката като начин на мислене и реален факт от действителността. Ако имаме предвид, че идеите, свързани с образованието се разискват и като резултат от предишни явления, факти и събития, и като предпоставка за такива, които закономерно ще настъпят след тях, става ясно, че е добре да прецизираме мненията си за факти и събития, предшестващи нашите времена. Наложително е да търсим тяхното положително влияние върху съвременното състояние на науката и образованието като част от културната действителност и условие за развитието ѝ. Аналогичен подход е приложим и при оценяване ролята на отделните личности за промените, настъпили в теорията и практиката в тази насока. Не е толкова важно какви са техните политически, религиозни и чисто човешки убеждения, не е важно дори дали в конкретния период от време са били приемани от голяма част от обществото, но е важно, и то много, какви са последиците от тяхната дейност в обществен план- в случая по отношение на образованието.

В синхрон с това трябва да се подчертае огромната значимост на личностите и дейността им предвид обществените условия. Ако например за един човек, пораснал и живял в условията на тоталитаризма, не е толкова неестествен фактът, че великият Толстой, като преподавател е бивал нееднократно подлаган на критики заради свободололюбивото му мислене, унижаван и отхвърля, лекциите му са били проверявани преди да получи разрешение да ги изнася, то за един човек, пораснал в свободна държава, без предразсъдъци и догми, където идеята за добро се свързва най- вече с обществения просперитет е удовлетворяване на личните материални и духовни потребности, това е неестествено и недопустимо. Ако пречупим казаното през обективната училищна действителност става ясно, че едни и същи учебни планове, програми, министерски и други разпоредби ..., могат да

Продължете със самостоятелна работа от учебника и литературата посочена след темата.